

Tillaga skóla- og frístundaráðsfulltrúa Samfylkingarinnar, Viðreisnar og Pírata

Skóla- og frístundaráð samþykkir með vísan til aðgerðaáætlunar nýrrar menntastefnu, stefnu ráðsins um notkun á upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi og jákvæðrar reynslu af fjarkennslu og fjarnámi á tímum COVID-19 faraldursins að hraða innleiðingu stafrænnar tækni í skóla- og frístundastarfi borgarinnar. Lögð verði áhersla á uppfærslu búnaðar, starfsþróun með áherslu á stuðning við lærdómssamfélag í leikskólum, grunnskólum og frístundastarfi, þjónustu, markvissa notkun og framsækni með það að markmiði að nemendur fái nám og kennslu við hæfi og starfsfólk þær bjargir og aðbúnað sem duga til að virkja hæfileika og sköpunarkraft barna, ýta undir og þroska frumkvöðlahugsun og nýsköpun í fjölbreyttu skóla- og frístundastarfi. Sviðsstjóra verði falið að leggja fram áætlun með áfangaskiptingu og forgangsröðun um hraðari innleiðingu stafrænnar tækni eigi síðar en 15. júní 2020.

Greinargerð:

Í aðgerðaáætlun nýrrar menntastefnu Reykjavíkurborgar til 2030 þar sem er að finna tíu almennar aðgerðir sem njóta forgangs á árunum 2019-2021 segir: „Innleiða á heildstæða nýtingu stafrænnar tækni í skóla- og frístundastarfi í samræmi við stefnu skóla- og frístundasviðs í upplýsinga- og tæknimennt. Áhersla verður lögð á að bæta búnað og efla ráðgjöf og símenntun á sviði upplýsingatækni.“ Aðgerðin er liður í að auka tæknilæsi barna og ungmenna í samhengi við þá áherslu á læsi í víðum skilningi sem er einn af grunnþáttum menntunar í aðalnámskrá grunnskóla. Í stefnu skóla – og frístundaráðs um notkun á upplýsingatækni í skóla – og frístundastarfi sem lögð var fram í desember 2017 og samþykkt 11. apríl 2018 er lögð áhersla á samspil fimm grundvallarþátta sem allir þurfi að vera til staðar svo nemendur fái nám og kennslu við hæfi og starfsfólk aðbúnað og bjargir fyrir sín mikilvægu störf. Þessir þættir eru:

BÚNAÐUR: *Aðbúnaður og tæknilegt umhverfi styður við markvissa og fjölbreytta notkun upplýsingatækni í öllu starfi skóla- og frístundasviðs*

ÞJÓNUSTA: *Þjónusta og ráðgjöf við notkun upplýsingatækni er á hverjum tíma aðlöguð að þörfum skóla- og frístundastarfs*

STARFSÞRÓUN: *Símenntun og starfsþróun starfsfólks skóla- og frístundasviðs er órjúfanlegur þáttur af starfinu, fer fram með fjölbreyttum hætti og er skapað nauðsynlegt svigrúm*

MARKVISS NOTKUN: *Notkun upplýsingatækni er í takt við áherslur nýrrar menntastefnu og opinber viðmið (s.s. hæfniviðmið aðalnámskrár grunnskóla og áherslur í leikskóla- og frístundastarfi). Tækni sem verkfæri er notuð á ábyrgan, fjölbreyttan og markvissan hátt í starfi skóla- og frístundasviðs. Hún gefur einstaklingum margvísleg og jöfn tækifæri til að rækta hæfileika sína og blómstra í námi og starfi*

FRAMSÆKIN TÆKNI: *Möguleikar upplýsingatækni eru nýttir til að virkja sköpunarkraft starfsmanna og barna og styðja við frumkvöðlastarf og nýsköpun*

Í þriðja lagi liggur fyrir samþykkt borgarráðs frá 26. mars 2020 þar sem kynntar voru fyrstu aðgerðir Reykjavíkurborgar til að mæta afleiðingum kórónaveiru faraldursins. Þar segir í 5. lið um nýsköpun og nýja tækni:

Fjárfestingum í innleiðingu nýrrar tækni hjá Reykjavíkurborg verði flýtt og opnað fyrir aðkomu frumkvöðla og nýsköpunarumhverfisins að lausnaleyti á grundvelli nýrrar nýsköpunarstefnu. Tillögur liggja fyrir í maí nk.

Tillagan sem hér er lögð fram um hraðari innleiðingu stafrænnar tækni í skóla- og frístundastarfi er innlegg í ofangreinda vinnu um fyrrnefnda aðgerðaáætlun borgarinnar.

Mikilvægt er að byggja á kennslufræði í allri nálgun á innleiðingu tækni í skóla- og frístundastarfi. Forsendur framþróunar í notkun upplýsingatækni er samstarf starfsfólks, kennara og sérfræðinga sviðsins í upplýsingatækni um breytingar á starfs- og kennsluháttum þar sem stafræn hæfni er í forgrunni. Aðgerðirnar byggja ofan á þá miklu og merkilegu þróun í notkun upplýsingatækni sem einkennt hefur skóla- og frístundastarf vorið 2020 og lögð er sérstök áhersla á að tryggja umsjón, utanumhald og stuðning við lærdómssamfélag á hverjum starfsstað. Síðast en ekki síst er mikilvægt að tryggja starfsstöðvum öflugan tæknilegan stuðning við innleiðingu stafrænnar tækni og treysta þar samstarf skóla og frístundasviðs við þjónustu og nýsköpunarsvið.

Aukinn áhugi og notkun á upplýsingatækni í skóla- og frístundastarfi borgarinnar

Síðustu vikur hefur starfsfólk Nýsköpunarmiðju menntamála hjá skóla- og frístundasviði (NýMið) tekið eftir miklum áhuga og þörf starfsfólks fyrir upplýsingatækni sem styður við samskipti, leik og nám. Samhliða hefur notkun á ýmsum tæknilausnum aukist til muna. Þetta á meðal annars við um G Suite skólalausnina sem mikil vinna hefur verið lögð í að innleiða. Notkun á aðgengilegum hlutum G Suite til að halda fjarfundi (Meet) og sinna námsumsjón (Classroom) hefur skipt miklu máli fyrir nám og kennslu. Þá eru stafrænar félagsmiðstöðvar, útsending á söng- og hreyfistundum hjá leikskólum dæmi um markvissa notkun stafrænnar tækni. Mestu máli hefur þó skipt hvað starfsfólk í skóla- og frístundastarfi hefur brugðist við af mikilli fagmennsku, endurskoðað skipulag og nýtt leiðir og lausnir sem styðja við nám, kennslu og mikilvæg samskipti. Fyrir þetta ber að þakka og ekki síður hrósa. Vert er að vekja athygli á því að hugmyndum, lausnum og verkfærum á tímum Covid hefur verið safnað markvisst í verkfærakistu menntastefnuvefsins <https://menntastefna.is/verkfaerakista/>.

Gagnleg stöðutaka á tímum Covid 19 sýnir að ýmsar aðgerðir síðustu missera hafa haft mikið gildi fyrir skóla- og frístundastarf vorið 2020. Dæmi um þetta er að miklu skiptir að fagfólk grunnskóla hefur aðgang að eigin vinnutæki og búnaðarstaða grunnskóla er nú mun jafnari en fyrir nokkrum árum. Í samantekt um stafræna vegferð á SFS frá 2018 sem verið er að vinna að koma einnig fjölmörg önnur atriði fram, þar er meðal annars fjallað um: Búnaðarbanka SFS, starfsemi Mixtúru, menntastefnuvef, tæknikistur leikskóla, innleiðingu kerfa (Lightspeed, Apple School Manager, skýjalausnir Microsoft, Google skólalausnir, stuðning við nám á neti, handbók um Google skólalausnir, Uppsprettu, heimasíður grunnskóla, áherslur á forritun, þróunarverkefni v. innleiðingar Menntastefnu (s.s. um rafíþróttir og Maker- og STEAM-verkefni), leiðarlykil um stafræna hæfni kennara (DigCompEdu og SELFIE), miðlun og myndbönd, uppfærslu á Völu leikskóla upplýsingakerfi, Völu – appið, Völu frístund – upplýsingakerfið, skráningarkerfi grunnskóla (Hafdísarkerfi) og upplýsinga- og skráningakerfi fyrir félagsmiðstöðvar.

Eins hefur aukinn miðlægur stuðningur við notkun upplýsingatækni hjá NýMið tryggt að í vor hefur verið hægt að koma betur til móts við skóla og starfsstaði sem eru komnir mislangt á veg í notkun stafrænnar tækni í starfi. Kennsluráðgjafar hafa boðið kennurum og öðrum upp á [stuðning og fjarnámskeið](#). Jafnframt var í mars settur í loftið vefurinn [Nám stutt af neti](#) þar sem finna má gagnalegar upplýsingar og kennslumyndbönd um ýmis upplýsingaverkfæri sem mælt er með. Áhersla á fræðslu um persónuvernd og þjónustu NýMið hefur einnig verið aukin. Dæmi um þetta má sjá í [Handbók um notkun skólalausna Google](#).

Reynsla vorsins og næstu skref

Lærdómur af veruleika vorsins 2020 hefur verið mikill og mikilvægt er að grípa það tækifæri til umbóta og nýsköpunar sem hefur myndast. Greinilegur munur milli stafrænnar hæfni og notkunar hefur komið í ljós sem og fjölmörg sóknartækifæri til að endurskoða náms- og kennsluhætti.

Ljóst var í upphafi samkomubanns að verulegur hluti náms barna, yfirsýn kennara yfir nám, liðan og stöðu þeirra ásamt samskiptum við nemendur og foreldra þyrfti að færast að stórum hluta yfir í rafrænar lausnir.

Hér fyrir neðan eru nokkur dæmi um ávinning og áskoranir sem brugðist hefur verið við:

- Kennarar í skóla sem þyrfti að loka tímabundið nýttu t.d. stafrænar lausnir í faglegu starfi og umsjónarkennarar funduðu daglega með nemendum í 1.-10. bekk. Umræða um mismunandi þarfir og stöðu nemenda (t.d. aðgengi að búnaði og neti) opnaðist og skólar lánuðu töluvert af tækjum heim til nemenda. Í ljós kom að skólar með 1:1 verkefni (ein tölva á nemanda) stóðu einna best þegar kom að fjarkennslu.
- Margvísleg starfsþróun færðist yfir á netið. Skólar, t.d. í þróunarverkefnum færðu sameiginlega fræðslu á starfsdögum yfir á netið. Haldnar voru fjölsóttar fjarmenntabúðir á vegum HÍ og HA í samstarfi við SFS sem starfsmenn SFS tóku þátt með kynningum
- Ráðgjafar og kennarar nýttu tæknina til að styðja við nemendur m.a. brúarsmiðir Miðju Máls og læsis sem hafa stutt fjöltýngda nemendur við heimanám í gegnum Google-Meet. Einnig lögðu kennarar og stjórnendur grunnskóla mikið upp úr að vera í samskiptum við nemendur og foreldra til að ræða liðan, stöðu, aðbúnað og fleira.
- Rafræn heimavinna bjó til nýja „námshesta“ (t.d. margir strákar sem hafa unnið meira á liðnum vikum en nokkra mánuði þar á undan.)
- Rafræn heimavinna og rafræn samskipti í nemendahópum „kveikti“ nemendum með skólaforðun.
- Nokkrir nemendur hafa sagt að kennarinn hafi aldrei talað eins mikið við þá sem einstaklinga og núna.
- Foreldrar barna af erlendum uppruna hafa lýst yfir ánægju sinni við brúarsmiði MML um það hversu frábærir kennararnir séu í að vera í sambandi og sinna börnum þeirra á þessum erfiðu tímum en það eru dæmi um að börn séu í meiri samskiptum við kennara en áður.
- Aukin rafræn upplýsingagjöf virkjaði marga foreldra með nýjum hætti og margir stjórnendur eru orðnir öruggari í rafrænni upplýsingagjöf.
- Skerpt hefur verið á vinnulagi og ferlum er snúa að mati á tæknilausnum út frá persónuverndarlögum. Í því sambandi hefur verið lögð sérstök áhersla á að vekja athygli alls starfsfólks SFS á mikilvægi persónuverndar m.a. í upplýsingapóstum og í allri fræðslu.
- Samstarf milli sviða hefur aukist með samvinnu kennsluráðgjafa, lögfræðinga Skóla- og frístundasviðs, persónuverndarsérfræðinga og starfsmanna Upplýsingatæknideildar Reykjavíkurborgar (UTR).

Sérstaklega hefur verið hugað að nemendum í viðkvæmri stöðu en í því sambandi hefur verið aukið samstarf á milli þeirra verkefnastjóra og kennsluráðgjafa sem sinna málefnum þeirra barna (verkefnastjórar í fjölmenningu, verkefnastjórar í sérkennslu, MML) annarsvegar og verkefnastjórum/kennsluráðgjöfum í upplýsingatækni hjá NýMið. Þetta hefur leitt af sér sérstaka fræðslu og stuðning við kennara sem sinna börnum í viðkvæmri stöðu m.a. með vefnámskeiðum á

Menntabúðum og auknum tæknaðgangi fyrir ráðgjafa t.d. í gegnum Google Suite kerfið sem var ekki áður mögulegt.

Byggt á stefnumótun, aðgerðaráætlun borgarinnar 5ta lið og reynslu af skólastarfi vorið 2020 vinnur NýMið að tillögum um aðgerðir sem snúa að því að auka við búnað, þjónustu, starfþróun og markvissa og framsækna notkun. Í meginatriðum snúast tillögurnar um:

- *Grunnskólar: Búnaður fyrir fagfólk, unglingsdeildir og börn með sérstakar þarfir*
- *Leikskólar: Búnaður fyrir fagfólk (skóla/aðstoðar/sérkennslu/deildarstjóra)*
- *Annað: Búnaður fyrir streymi og fjarfundi, þróunarverkefni, frístundastarf, kennslufræðilegur stuðningur, miðlun, starfsþróun, persónuverndarmál o.fl.*

Á næstu vikum verður unnið að því að forgangsraða þessum tillögum á grundvelli fyrrgreindrar stefnumótunar en einnig í ljósi þeirra miklu breytinga sem orðið hafa á liðnum vikum. Sú staðreynd að samkomubann og aðgerðir á tímum C19 hafa flutt stóran hluta tilveru okkar yfir í stafræna tækni brýnir okkur í að hugsa til framtíðar og vera undirbúin til að takast á við áskoranir með nýjum lausnum. Stafræn tækni, búnaður, aðgengi og hæfni starfsfólks, barna og foreldra er þar algjört grundvallaratriði.